

KLAES Bontenbal

Bontenbal betrokken bij voorbereiding op aanslag Prins Maurits.

De jaren 1618 en 1619 zijn bijzondere jaren in de remonstrantse geschiedenis. In die jaren vond de Synode van Dordrecht plaats, waarin de remonstranten, ondertekenaars van de Remonstrantie uit 1610, uit de kerk werden gezet. Leerlingen en medestanders van Jacobus Arminius (1560?-1609) hadden zijn theologische werk voortgezet door in dat verzochtschrift bij de Staten van Holland ruimte te vragen voor hun invulling van de predestinatieleer. Mensen moesten enige vrijheid hebben om het goede (of het kwade) in het leven te kiezen. Anders zouden ze slechts marionetten zijn, die niet verantwoordelijk gehouden konden worden voor hun daden. Als alles door God van te voren bepaald was, zou uiteindelijk God gemaakt hebben dat zij zondigden. God werd dan de auteur van de zonde. Rondom deze theologische kwestie en de vraag wie de macht had in de Republiek, de erfelijke stadhouder Maurits of de Staten (het was tenslotte een republiek) met hun aanvoerder Johan van Oldenbarnevelt, ontstond iets wat had kunnen ont-aarden in een burgeroorlog. De strijd werd beëindigd, doordat Maurits de macht greep. Van Oldenbarnevelt werd gearresteerd, ter dood veroordeeld en op 13 mei 1619 onthoofd op het Binnenhof. Remonstrantse theologen werden veroordeeld en verbannen uit de Republiek. In september 1619 richtten zij in ballingschap, in Antwerpen, hun Broederschap van Remonstranten op. *Undercover* zetten zij hun werk voort. Het behoeft geen betoog dat dit alles kwaad bloed zette, bij de Remonstranten, maar ook bij de zonen van Van Oldenbarnevelt. Bij het doodvonnis

hoorde ook het naasten van hun goederen. Veel van hun bezittingen werden hen afhandig gemaakt.

In 1622 beramen enkele mensen een plan om Maurits, tenslotte de moordenaar van Oldenbarnevelt, te vermoorden. Betrokken zijn de twee zonen van Oldenbarnevelt, de remonstrantse predikant Henricus Slatius en een remonstrantse bestuurder uit Zevenhuizen, Klaes Michielsz. Bontenbal De laatste stopt veel geld in het project. De voorbereiding van de aanslag is nogal onbenullig. Een aantal bootsmannen

Justitie gedaen binnen Rotterdam, den 3. Iulij.

Tot Rotterdam is onthoofd op den 3. Iulij 1623. Claes Michielsz. Bontenbal/ gewesene Secretaris tot Sevenhuyfen naer dat hij sijn Sententie hadde hoort lefen / is op het Schavot gecomen seer verbaest / een lange reden hebbende tot de gemeynte/ hem seer beclaghende/ de overvloedige weldaden Godds / soe schandelijck misbruyckt te hebben/ waer doo; hij den teghenwoordigen roon Godds / soe he seydte/ op sijn hert ghepuyt voelde/ en dat oer her Delict/ daer hem de boosen Satan/ en valsche verleyders/ doo; quaden raet toegedracht hadden. Doch ebenwel van haeren vertrouwende/ dat de goede God hem sulder soude verseggen/ badt hij de gemeynte/ datse hem souden helpen bidden/ en alsoe nederknielende/ dede self seer heertick sijn gebedt/ die ghedaen zunde/ dede hem den Scherp- rechter een root spitsken over d' ooghen/ hem seydende voozt lande/ en geknelt hebbende/ weert onthalt/ en terdout seerretelick begraven.

Foto: Leonard Wálpot

Twee op de kansel

Op zondag 13 oktober zal in de dienst die door dr. Tjaard Barnard wordt geleid, geprekeet worden door drs. Henri Bontenbal.

Bontenbal (1982) is partijleider en fractievoorzitter van de CDA-fractie in de Tweede Kamer. Van opleiding is Bontenbal natuurkundige. Hij heeft gewerkt in de energiesector. Hij komt uit een orthodox reformatorisch milieu en is thans actief in de Pelgrimvaderskerk. Hij woont met vrouw en twee zonen in Lombardijen. Bontenbal is nazaat van 'samenzweerder' Klaes Bontenbal.

Naamplaatje in de Arminiuskerk.

wordt ingehuurd om in Rijswijk het zaakje op te knappen. Daar woont de maitresse van de prins. De zaak wordt echter in 1623 verraden en genoemde betrokkenen worden ter dood veroordeeld en onthoofd.

Het hele verhaal is op internet te vinden en is uitgebreid beschreven in Ronald Prud'homme van Reine, *Onthoofdingen in de hofstad. De val van de Oldenbarnevelts*, Amsterdam 2019. ■

Tjaard Barnard